

ДЕРЖАВНА ПРИКОРДОННА СЛУЖБА УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ
СЛУЖБИ УКРАЇНИ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

РЕАЛІЗАЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ
СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ:
СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

VII Міжнародна науково-практична конференція
(28 травня 2026 року)

УДК 305:355.08]08(043.2)

Р-31

Реалізація гендерної політики на сучасному етапі розвитку сектору безпеки і оборони: стан, проблеми, перспективи : тези VII Міжнародної науково-практичної конференції (Хмельницький, 28 травня 2026 року). Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2026. 486 с.

Видання містить тези доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції “Реалізація гендерної політики на сучасному етапі розвитку сектору безпеки і оборони: стан, проблеми, перспективи”, яка відбулась в онлайн-режимі 28 травня 2026 року у м. Хмельницький на базі Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького.

УДК 305:355.08]08(043.2)

© Видавництво НАДПСУ, 2026

ГЕНДЕРНО ОРІЄНТОВАНА ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ ПОЖЕЖНИХ-РЯТУВАЛЬНИКІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ УКРАЇНИ

Галина МАСЛОВСЬКА
Юрій СУДНІЦІН

Гендерна рівність у системі Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС України) набуває великого значення, а саме у оперативно-рятувальній службі, де сьогодні жінки представлені в усіх підрозділах. Як зазначив Голова ДСНС України, служба послідовно підтримує політику гендерної рівності. Жінки виконують завдання саперів, успішно працюють операторками безпілотних систем, а також уперше в історії ДСНС України дівчина стала пілотесою гелікоптера [1]. Належна підготовка, психологічна стійкість та професіоналізм щодня доводять успішність жінок-рятувальниць [3].

У багатьох ситуаціях важливими є не лише фізична сила, а й зосередженість, швидкість прийняття рішень і вміння працювати в команді, де потенціал жінок розкривається через високу когнітивну адаптивність та комунікативні навички. Успіх у таких випадках залежить від правильного розподілу завдань, ефективного використання техніки та злагодженої роботи всієї команди. Водночас для досягнення найкращих результатів варто вдосконалити систему підготовки рятувальників з урахуванням практичного досвіду залучення жінок до виконання завдань за призначенням.

Більшість робіт пожежного-рятувальника пов'язані із значним фізичним навантаженням, зокрема підйом важкого обладнання, транспортування постраждалих, робота на висоті тощо, необхідно розглядати не тільки зі сторони

фізичної підготовки, а також розвитку критичного мислення та пошуку нестандартних рішень, із застосуванням правильно підібраних технічних засобів, наприклад, гідравлічного інструменту, евакуаційних нош, тощо.

Відповідно до Статуту дій у підрозділах оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ключовим принципом під час гасіння пожеж є рятування людей [2]. З огляду на це у системі підготовки жінок-рятувальниць особливу увагу варто приділити відпрацюванню алгоритмів пошуку та індивідуального рятування потерпілих – тобто самостійному виконанню рятувальних робіт одним пожежним-рятувальником.

Аналіз закордонного досвіду з підготовки до пошуку та порятунку людей свідчить про наявність значної кількості ефективних методик, які ще не повною мірою впроваджені у вітчизняну практику. Доцільно розглядати такі варіанти навчання, що враховують гендерну складову як для чоловіків, так і для жінок. Це дозволить створити рівні умови для професійної реалізації кожного рятувальника чи рятувальниці та підвищити загальну ефективність роботи підрозділів.

Наприклад, дослідження підтверджують, що висока ефективність жінок-рятувальниць ґрунтується на раціональному використанні сили нижньої частини тіла. Згідно з висновками FEMA (Federal Emergency Management Agency), успішність евакуації забезпечується так званою “технічною компенсацією”: використанням рятувальних строп для створення механічного важеля та інерції всього корпусу. Пріоритетним є впровадження технік низької позиції, що дозволяють інтегрувати вагу об’єкта в загальний центр тяжіння рятувальника. Це забезпечує перенесення основного навантаження з плечового поясу на м’язи ніг, суттєво мінімізуючи ризик травмування хребта. Застосування таких методів є доцільним і для чоловіків, оскільки сприяє загальному зниженню рівня професійного травматизму в підрозділах [4].

Підсумовуючи, варто зазначити, що забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у системі ДСНС України є незворотним процесом, який постійно розвивається. Упровадження гендерно орієнтованих методик у підготовку майбутніх фахівців дозволить суттєво знизити рівень професійного травматизму, підвищити загальну ефективність реагування на надзвичайні ситуації та створити сприятливі умови для залучення жінок до роботи в системі ДСНС України. Такий підхід гарантує формування професійного, стійкого та сучасного підрозділу, здатного виконувати завдання будь-якої складності.

Список використаних джерел

1. Жінки працюють у кожному підрозділі ДСНС. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3961273-zinki-pracuut-u-koznomu-pidrozdili-dsns.html> (дата звернення: 04.03.2026).
2. Статут дій органів управління та підрозділів оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 26 квітня 2018 року № 340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0802-18#n4> (дата звернення: 05.04.2026).
3. Коваль І., Лакіш В. Гендерні відмінності у підготовці рятувальників. *Інформаційна безпека та інформаційні технології* : збірник наукових праць V Міжнародної науково-практичної конференції, IBIT 2024, м. Львів, 27 листопада 2024 року. Львів, Растр-7, 2024. С.196–198.
4. Emerging Health and Safety Issues Among Women in the Fire Service : звіт / U.S. Fire Administration (USFA), Women in Fire. – Emmitsburg, MD : U.S. Fire Administration, Federal Emergency Management Agency (FEMA), 2019. 67 с. URL: https://www.usfa.fema.gov/downloads/pdf/publications/emerging_health_safety_issues_women_fire_service.pdf (дата звернення: 05.03.2026).

<i>Упровадження стандартів НАТО щодо гендерної політики в секторі безпеки і оборони України: системний підхід</i>	
Олена МАКАРОВА	278
<i>Правова комунікація як інструмент запобігання гендерно зумовленому насильству в секторі безпеки і оборони</i>	
Олена МАКЕСВА	283
<i>Жінки у переговорних процесах і військових формуваннях: проблеми та результати</i>	
Наталія МАКОГОНЧУК, Олександр ЧЕРНЯВСЬКИЙ	287
<i>Правові механізми кар'єрного просування жінок-військовослужбовиць в Україні: відповідність стандартам НАТО</i>	
Леся МАЛЮГА	290
<i>Гендерний детермінант професійної надійності авіаційних екіпажів: соціально-психологічний і технологічний аспекти</i>	
Ольга МАРЧЕНКО, Ігор ШЕЛКОШВЕЄВ, Владислав МАРЧЕНКО	294
<i>Гендерно орієнтована оптимізація програм підготовки пожежних-рятувальників державної служби з надзвичайних ситуацій України</i>	
Галина МАСЛОВСЬКА, Юрій СУДНІЦІН	300
<i>Право на відновлення: міжнародні зобов'язання України у сфері реабілітації жінок-ветеранок</i>	
Іванна МАЦЕЛЮХ.....	303
<i>Гендерна рівність у сфері застосування безпілотних літальних апаратів: рівні права та можливості жінок і чоловіків</i>	
Сергій МІЛЬШИН, Андрій БАШИНСЬКИЙ, Олександра КОЗЛОВА	307
<i>Нормативно-правове регулювання служби жінок у підрозділах охорони державного кордону</i>	
Тетяна МОСКАЛЕНКО, Віталій БОРОВСЬКИЙ.....	311
<i>Репрезентація гендеру в мовах різних типів як чинник формування гендерно чутливої комунікації у секторі безпеки і оборони</i>	
Руслан МУСЕВИЧ.....	316

РЕАЛІЗАЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

**Тези VII Міжнародної науково-практичної конференції
(28 травня 2026 року)**

Коректори: Т. О. Маляр, І. М. Бабина, О. В. Коломійчук, А. І. Дияк

Комп'ютерна верстка О. В. Філіпенко

Відповідальність за достовірність фактів та інших даних несуть автори

Здано до набору 11.06.2026. Підписано до друку 21.10.2026

Формат 60×84/16. Гарнітура SchoolBook.

Ум. друк. арк. 56,05. Обл.-вид. арк. 58,32

Видавництво Національної академії

Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3010 від 22.10.2007